

OD KOD RAIČEV PSEVDONIM SEKOLOSKI?

JAN SEDIVÝ

Prvi redno nastavljeni in plačani učitelj slovenščine na mariborski gimnaziji (1853—1860), Božidar Raič, je objavil leta 1860 v Novicah daljši članek »Slovenščina in srednje učilišče v Mariboru«. V njem je prikazal krivice, ki so se godile slovenskim gimnazijcem. Ni pa se potrudil, da bi zbral tudi jasne dokaze, s katerimi bi se mogel uspešno braniti, ko ga je gimnazijski ravnatelj Adolf Lang (1857—1869) na zahtevo nemških nacionalističnih profesorjev zaradi očitkov poklical na odgovor. Ta članek je povzročil, da sta morala Božidar Raič in Viktor Lipež zapustiti gimnazijo. Članek je avtor podpisal s psevdonimom Sekoloski. Iz sloga in vsebine ni bilo težko uganiti pravega pisca. Psevdonim pa ni izmišljena beseda, marveč je vzet iz zgodovine njegove ožje domovine.

Do začetka XVIII. stoletja sta malonedeljska in velikonedeljska župnija mejili druga na drugo, ker še ni bilo med njima tomaževske. Leta 1716 pa je kmet Tomaž Kres iz Koračic nagovoril sosedo, da so zgradili deloma zidano deloma leseno kapelo sv. Tomaža v kraju Bukevci na ozemlju malonedeljske župnije. Kmalu nato so zgradili leseno kapelo sv. Tomaža tudi v Kostanjevju, kjer zdaj stoji župnijska cerkev sv. Tomaža. Malonedeljčani so hoteli svojo kapelo v Bukevci razširiti v cerkev. Zato so se zbrali in odšli v Kostanjevje, kjer so prebivalci imeli isti namen. Malonedeljčani so ponoči 6. julija 1717 z debelimi kiji, ki so bili na eni strani debelejši in podobni paglavcem, podrli kapelo in odnesli zvon, podobe in kipe v svojo kapelo v Bukevci. V teh krajih pravijo paglavcem patoglavci in zato so Malonedeljčani dobili zaničljiv vzdevek Pátoglavci, ozemlje malonedeljske župnije pa Patoglavsko. Malonedeljčani so torej doma na Pátoglavskem.

Čez mesec dni, 7. avgusta 1717, pa so prišli ponoči s sekirami velikonedeljski kmetje z ozemlja sedanje tomaževske župnije, ki so

hotelu na vsak način cerkev ne v Bukevci, ampak v Kostanjevju. S sekirami so tako dolgo sekali po leseni kapeli v Bukevci, da so jo podrli, ves plen pa so odnesli v Kostanjevje. Ko se je postavil odločno na njihovo stran komtur nemškega viteškega reda, ki je imel v bližini velika posestva ter grad in župnijo Velike Nedelje, so res postavili novo cerkev v Kostanjevju. Užaljeni Malonedeljčani so dali prebivalcem tomaževske župnije zaničljivo ime Sekolóvci, ozemlje te župnije pa so navadno imenovali Sekolósóko.²

Tako je vzkliklo hudo sovraštvo, ki je bilo še zelo živo po dveh stoletjih. Ko je umrl 15. decembra 1910 pri Mali Nedelji župnik Ferdo Šoštarič, je bila dalj časa ob nedeljah samo jutranja maša, ker tedaj duhovnik ni smel dnevno dvakrat maševati. Ko so prišli fantje iz sosednih vasi malonedeljske župnije k pozni maši k Sv. Tomažu, so jih tam sekoloski fantje izzivali »Patoglavci pod pod!« in nato jih zapodili, da so se razpršili na vse strani. Kmalu so Patoglavci vrnili Sekolovcem. Tomaževski župnik in dekan Jakob Caf je umrl 13. marca 1914 in tedaj nekaj časa ni bilo pozne maše pri Sv. Tomažu. Pretepaški patoglavski fantje se niso zadovoljili s klici »Sekolovci pod pod!« Natepli so jih in spodili.³

Božidar Raič se je rodil 9. februarja 1827 na Žvabu v tomaževski župniji, torej na Sekoloskem in je bil Sekolovec. Kakor kaže njegov psevdonim, se Raič ni sramoval tega izraza, ki je še sedaj živ med ljudstvom.

OPOMBE

1 Novice 1860 št. 35, 36, 38—44. — 2 Rokopisna kronika malonedeljske župnije, ki jo je spisal zgodovinar Matej Slekovec. Ta del kronike je sestavil na temelju listin v škofijskem arhivu v Gradcu. — 3 Nekrologij svetnih in redovnih duhovnikov lavantinske škofije od 1. IX. 1859 do 1. I. 1959 in lastni spomini.